

Aleksandra Syryt¹   Bogusław Przywora²

Sprawozdanie: Seminarium „Trzeci okrągły stół prawa konstytucyjnego” nt. „Konstytucjonalizm w XXI w. a sądowa kontrola konstytucyjności prawa”, Warszawa, 22 listopada 2019 r.

Seminarium zostało zorganizowane przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie 22 listopada 2019 r. Składało się ono z trzech sesji i wykładu podsumowującego. Obrady rozpoczęły się od wystąpienia prof. M. Granata, inicjatora tego seminarium, a zarazem kierownika Katedry Prawa Konstytucyjnego WPiA UKSW. Organizator powitał licznie zebranych naukowców z wielu ośrodków w Polsce (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie, Politechnika Warszawska, Politechnika Opolska, Uczelnia Łazarskiego w Warszawie), ale także osób reprezentujących instytucje państwowe (m.in. Sąd Najwyższy, Sejm RP, Rządowe Centrum Legislacji).

---

¹ ORCID ID: 0000-0002-7501-0786, doktor, Katedra Prawa Konstytucyjnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. E-mail: a.syryt@uksw.edu.pl.

² ORCID ID: 0000-0002-8809-3971, doktor habilitowany, Katedra Prawa Ustrojowego i Porównawczego, Wydział Prawa i Ekonomii, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie. E-mail: b.przywora@ujd.edu.pl.

Prof. M. Granat powitał w imieniu własnym i w imieniu władz dziekańskich WPiA UKSW uczestników seminarium. Następnie wskazał na *ratio* kontynuowania forum poświęconego organizacji i funkcjonowania sądownictwa konstytucyjnego. Podkreślił rolę dyskursu naukowego i konieczności poszukiwania rozwiązań teoretycznych dla zapewnienia konstytucyjności prawa.

Pierwsza sesja poświęcona była problematyce typów konstytucjonalizmu. Przewodniczyła jej prof. M. Kruk-Jarosz (Uczelnia Łazarskiego w Warszawie). W ramach tej sesji wygłoszono trzy referaty, a następnie odbyła się dyskusja.

Pierwsze wystąpienie prof. B. Szlachty (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), dotyczyło interpretacji pojęcia konstytucjonalizmu liberalnego. Wyjaśnił, że w literaturze można spotkać próby odróżniania konstytucjonalizmów klasycznego (często kojarzonego z chrześcijańskim) i liberalnego, ale stwierdził, że mają one zbieżne cele związane z zabezpieczeniem przeciw nadużyciom władzy. Prof. B. Szlachta podkreślił, że powody dla których zwolennicy obu typów konstytucjonalizmu podejmują próby wyznaczania linii granicznych dla władzy politycznej są różne.

Druga referentka, dr hab. A. Bień-Kacała (prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), omówiła koncepcję konstytucjonalizmu nieliberalnego. Znaczna część wystąpienia odnosiła się do wykazania sposobów i stopnia naruszenia filarów konstytucjonalizmu liberalnego w postaci demokracji, rządów prawa i ochrony praw jednostki po wyborach parlamentarnych w 2015 r. w Polsce.

Dr M. Haczkowska (Politechnika Opolska) zaprezentowała założenia konstytucjonalizmu europejskiego. Zwróciła uwagę na zjawisko związane z przenikaniem się prawa pochodzącego z różnych centrów prawodawczych, a wobec tego również na konieczność rozważenia, jak w nowej sytuacji normatywnej kształtować poszczególne relacje między normami i instytutami.

Podczas debaty uczestnicy rozważali, czy istnieje konstytucjonalizm nieliberalny. Zwracano uwagę na to, że wyrażenie to jest wewnętrznie sprzeczne, gdyż konstytucjonalizm zakłada elementy wolnościowe. Prof. B. Szlachta wyjaśnił, że mimo wątpliwości taka kategoria występuje w nauce i jest ugruntowana doktrynalnie.

Podczas drugiej sesji pt. „Sądowa kontrola konstytucyjności prawa. Między liberalnym a nieliberalnym konstytucjonalizmem”, której moderatorem był prof. A. Szymt (Uniwersytet Gdański), wygłoszono trzy referaty.

Pierwszy z prelegentów, dr K. Kaleta (Uniwersytet Warszawski), podjął próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie: „W czym imieniu przemawia sąd konstytucyjny?” Wystąpienie dotyczyło relacji pomiędzy władzą konstytuującą a sądownictwem konstytucyjnym. Autor zwrócił m.in. uwagę, że rozstrzygnięcia co do charakteru tej relacji determinują różne modele konstytucjonalizmu. Autor przedstawił analizę z perspektywy tzw. konstytucjonalizmu prawnego oraz konstytucjonalizmu politycznego. Odniósł się też do wyzwań jaki w tym obszarze niesie zjawisko populizmu konstytucyjnego.

Jako kolejna wystąpiła dr E. Gierach, referując stanowisko przedstawione przez dra hab. G. Kuć (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), dotyczące ewolucji zasady podziału władzy w odniesieniu do sądownictwa konstytucyjnego. Autor zwrócił uwagę na determinanty pozycji ustrojowej sądownictwa konstytucyjnego oraz problemy dotyczące miejsca i roli sądownictwa konstytucyjnego.

Ostatnią referentką w tej sesji była dr hab. A. Rytel-Warzocho (prof. Uniwersytetu Gdańskiego). Jej wystąpienie koncentrowało się na zaprezentowaniu roli, jaką sądy konstytucyjne odgrywają w konstytucjonalizmie liberalnym i nieliberalnym. Podczas dyskusji zastanawiano się nad istotą sądownictwa konstytucyjnego w kontekście zmian ustrojowych, które mogą limitować organy kontroli konstytucyjności prawa.

Moderatorem trzeciej sesji, zatytułowanej „Wykładnia konstytucji w nieliberalnym konstytucjonalizmie”, był dr hab. T. Stawecki. Wygłoszone zostały trzy referaty.

Dr hab. P. Radzewicz (prof. Politechniki Warszawskiej) przedstawił problem zmiany wykładni konstytucji pod wpływem „wyjątkowych okoliczności” społeczno-politycznych, które mają cechy kryzysu konstytucyjnego. Wskazał też na przykłady, np. podjęcie rozproszonej kontroli konstytucyjności przez polskie sądy w związku z zakłóceniem i osłabieniem funkcji Trybunału Konstytucyjnego.

Prof. P. Tuleja (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) omówił zagadnienia związane z dopuszczalnymi ramami interpretacji ustawy zasadniczej wobec określonych zadań ustrojowych przypisanych organom władzy publicznej przez konstytucję.

Prof. M. Smolak (Uniwersytet Adma Mickiewicza w Poznaniu), w wystąpieniu, pt. „Wykładnia konstytucji a rozum publiczny”, podjął problem moż-

liwości zastosowania idei rozumu publicznego, zaproponowanej przez Johna Rawlsa, do teorii i praktyki wykładni konstytucji.

Wykład podsumowujący wygłosił dr hab. T. Stawecki (prof. Uniwersytetu Warszawskiego), pt. „Logika polityczna i nowa erystyka. O stosowaniu Konstytucji w neoliberalnej demokracji”. Referent nie tylko zaprezentował pewne rozwiązania teoretyczne, ale też odniósł się do praktyki i wykorzystywania określonych argumentów odnoszących się do konstytucji w dyskursie politycznym do realizacji celów rządzących.

Na koniec prof. M. Granat podziękował uczestnikom za udział w seminarium, zapowiadając przygotowanie publikacji poświęconej omawianym zagadnieniom i zaprosił do składania opracowań. Poinformował też o zamiarze organizacji czwartego seminarium „Okrągły Stół Sądownictwa Konstytucyjnego” w 2020 r.

Zagadnienia zaprezentowane podczas kolejnego seminarium z cyklu „Okrągły Stół Sądownictwa Konstytucyjnego” świadczą o tym, że dyskusja nad organizacją i funkcjonowaniem sądownictwa konstytucyjnego nie jest kwestią archaiczną i zamkniętą. Przeciwnie, zmiany prawno-ustrojowe zachodzące tak w państwach narodowych, jak i w prawie międzynarodowym powodują, że konieczna jest debata naukowa dotycząca aktualności wypracowanych dotychczas instytucji kontroli konstytucyjności prawa, a także rozważenie, czy istnieje potrzeba redefinicji niektórych z nich lub ich dostosowania do współczesnych wyzwań dotyczących kształtu ustroju państwa i realizacji zasad państwa prawnego i państwa demokratycznego.

Niewątpliwie wymiana myśli między badaczami pochodzącymi z różnych ośrodków akademickich i prezentującymi różne stanowiska dotyczące sądownictwa konstytucyjnego może sprzyjać wytyczeniu kierunków działania w sprawie określenia znaczenia sądów konstytucyjnych we współczesnym państwie tak w sprawach prawa wewnętrznego (krajowego), jak i w perspektywie zjawisk takich jak globalizacja, internacjonalizacja prawa krajowego i konstytucjonalizacja prawa międzynarodowego.

To zaś potwierdza słuszność organizacji seminarium naukowego w tym zakresie.